

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 6ης Οκτωβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Σύμβαση του Aarhus — Οδηγία 2003/4/ΕΚ — Άρθρα 5 και 6 — Πρόσβαση του κοινού στις περιβαλλοντικές πληροφορίες — Τέλος για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών — Έννοια του εύλογου ποσού — Κόστος τήρησης βάσης δεδομένων και γενικά έξοδα — Πρόσβαση στη δικαιοσύνη — Διοικητικός και δικαστικός έλεγχος της απόφασης περί επιβολής τέλους»

Στην υπόθεση C-71/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, υποβληθείσα από το First-tier Tribunal (General Regulatory Chamber, Information Rights) (Ηνωμένο Βασίλειο) με απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Φεβρουαρίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

East Sussex County Council

κατά

Information Commissioner,

παρισταμένων των:

Property Search Group,

Local Government Association,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász και D. Šváby, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 11ης Δεκεμβρίου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— το East Sussex County Council, εκπροσωπούμενο από τις R. Cobb και C. Brannigan, solicitors, καθώς και από τον N. Fleming, QC,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

- ο Information Commissioner, εκπροσωπούμενος από τον R. Bailey, solicitor, και την A. Proops, barrister,
- η Property Search Group, εκπροσωπούμενη από τον N. Clayton,
- η Local Government Association, εκπροσωπούμενη από την R. Cobb, solicitor,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον L. Christie, επικουρούμενο από τους J. Maurici και S. Blackmore, barristers,
- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Thorning και την M. Wolff,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις L. Pignataro-Nolin, L. Armati και J. Norris-Usher,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 16ης Απριλίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία των άρθρων 5 και 6 της οδηγίας 2003/4/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 41, σ. 26).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του East Sussex County Council (στο εξής: County Council) και του Information Commissioner (Επιτρόπου Πληροφοριών) με αντικείμενο την απόφαση του τελευταίου με την οποία κρίθηκε παράνομο το τέλος που απαίτησε το County Council για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών στην PSG Eastbourne, εταιρία έρευνας ακινήτων.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Η Σύμβαση για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα υπογράφηκε στις 25 Ιουνίου 1998 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2005/370/EK του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005 (ΕΕ L 124, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση του Aarhus).
- 4 Το άρθρο 4 της Σύμβασης του Aarhus, το οποίο επιγράφεται «Πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες», προβλέπει στην παράγραφο 1 ότι, υπό ορισμένες επιφυλάξεις και προϋποθέσεις, τα συμβαλλόμενα μέρη εξασφαλίζουν ότι οι αντίστοιχες δημόσιες αρχές θέτουν στη διάθεση του κοινού, στο πλαίσιο της εθνικής τους νομοθεσίας, τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που τους ζητούνται.
- 5 Στο άρθρο 4, παράγραφος 8, της Σύμβασης του Aarhus διευκρινίζονται τα ακόλουθα:

«Κάθε μέρος δύναται να επιτρέψει στις δημόσιες αρχές του να επιβάλουν τέλος για την παροχή πληροφοριών, αλλά το τέλος αυτό δεν υπερβαίνει ένα εύλογο ποσό. Οι δημόσιες αρχές που σκοπεύουν να επιβάλουν το υπόψη τέλος για την παροχή πληροφοριών διαθέτουν στους αιτούντες

πίνακα των τελών τα οποία ενδέχεται να εισπραχθούν, αναφέροντας τις περιστάσεις στις οποίες δύναται να εισπραχθούν ή όχι και πότε η παροχή πληροφοριών εξαρτάται από την προκαταβολή του τέλους αυτού.»

- 6 Το άρθρο 9 της ίδιας Σύμβασης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πρόσβαση στη δικαιοσύνη», ορίζει τα εξής:

«Κάθε μέρος, στο πλαίσιο της εθνικής του νομοθεσίας, εξασφαλίζει ότι οποιοδήποτε άτομο θεωρεί ότι το αίτημά του για πληροφορίες κατά το άρθρο 4 έχει αγνοηθεί, απορριφθεί αδίκως, είτε εν μέρει, είτε εξ ολοκλήρου, έχει απαντηθεί ανεπαρκώς ή κατά τα άλλα δεν έχει αντιμετωπισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, διαθέτει πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται διά νόμου.

Στις περιστάσεις που ένα μέρος προβλέπει τη συγκεκριμένη επανεξέταση από δικαστήριο, εξασφαλίζει ότι το εν λόγω άτομο διαθέτει επίσης πρόσβαση σε ταχεία διαδικασία που καθορίζεται διά νόμου, για την οποία δεν καταβάλλονται τέλη ή δεν είναι δαπανηρή, για αναθεώρηση από δημόσια αρχή ή επανεξέταση από άλλον ανεξάρτητο και αμερόληπτο φορέα πλην του δικαστηρίου.

[...]

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 90/313/ΕΟΚ

- 7 Κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 7ης Ιουνίου 1990, σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος (ΕΕ L 158, σ. 56):

«Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν την καταβολή τέλους για τη χορήγηση πληροφοριών, το οποίο όμως δεν πρέπει να υπερβαίνει ένα λογικό ποσό.»

Η οδηγία 2003/4

- 8 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2 και 18 της οδηγίας 2003/4 έχουν ως εξής:

«(2) [...] Η παρούσα οδηγία διευρύνει την υφιστάμενη δυνατότητα πρόσβασης που χορηγείται βάσει της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ.

[...]

(18) Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν τέλη για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών αλλά τα τέλη αυτά θα πρέπει να είναι εύλογα. Αυτό συνεπάγεται ότι, κατά γενικό κανόνα, τα τέλη δεν μπορούν να υπερβαίνουν το πραγματικό κόστος παραγωγής του υπό εξέταση υλικού. [...]

- 9 Το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής ορίζει τα κάτωθι:

«Οι στόχοι της παρούσας οδηγίας είναι:

- α) να κατοχυρώσει το δικαίωμα πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχονται από τις δημόσιες αρχές ή για λογαριασμό των δημόσιων αρχών και να καθορίσει τους βασικούς όρους και προϋποθέσεις, καθώς και πρακτικές ρυθμίσεις, άσκησης του ως άνω δικαιώματος [...]

10 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, να παρέχουν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχονται από τις ίδιες ή για λογαριασμό τους σε όποιον υποβάλλει σχετική αίτηση και χωρίς ο αιτών να οφείλει να επικαλεσθεί οιοδήποτε συμφέρον.»

11 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 5, της ίδιας οδηγίας:

«Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι:

[...]

γ) καθορίζονται οι πρακτικές ρυθμίσεις προκειμένου να διασφαλίζεται ότι το δικαίωμα πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφόρηση μπορεί να ασκείται αποτελεσματικά, όπως:

- ο καθορισμός των υπευθύνων ενημέρωσης,
- η καθιέρωση και διατήρηση χώρων για την εξέταση των απαιτούμενων πληροφοριών,
- μητρώα ή κατάλογοι περιβαλλοντικών πληροφοριών που κατέχουν οι αρχές αυτές ή τα κέντρα ενημέρωσης, με σαφείς αναφορές για το πού μπορούν να βρεθούν οι πληροφορίες αυτές.

[...]»

12 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2003/4, το οποίο τιτλοφορείται «Τέλη», προβλέπει στις παραγράφους του 1 και 2 τα εξής:

«1. Η πρόσβαση στα δημόσια αρχεία ή καταλόγους που καταρτίζονται και τηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 5, και η επιτόπια εξέταση αιτούμενων πληροφοριών είναι δωρεάν.

2. Οι δημόσιες αρχές δύνανται να επιβάλλουν τέλη για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών αλλά τα τέλη αυτά δεν υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό.»

13 Το άρθρο 6 της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Προσφυγή στη δικαιοσύνη», ορίζει στις παραγράφους του 1 και 2 τα κάτωθι:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ο αιτών, ο οποίος θεωρεί ότι η αίτησή του για παροχή πληροφοριών αγνοήθηκε, απορρίφθηκε αδικαιολόγητα (πλήρως ή εν μέρει), απαντήθηκε πλημμελώς ή δεν αντιμετωπίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3, 4 ή 5, έχει δικαίωμα να ασκεί προσφυγή για την επανεξέταση πράξεων ή παραλείψεων της οικείας δημόσιας αρχής από την ίδια ή άλλη δημόσια αρχή ή για διοικητική επανεξέταση από ανεξάρτητη και αμερόληπτη νομίμως συσταθείσα αρχή. Οι σχετικές διαδικασίες είναι ταχύρρυθμες και διεξάγονται ατελώς ή με περιορισμένο κόστος.

2. Πέραν της διαδικασίας προσφυγής η οποία αναφέρεται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο αιτών έχει δικαίωμα να ασκεί προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης ανεξάρτητης και αμερόληπτης νομίμως συσταθείσας αρχής, στο πλαίσιο της οποίας μπορούν να επανεξετάζονται οι πράξεις ή παραλείψεις της οικείας δημόσιας αρχής, και της οποίας οι αποφάσεις μπορεί να γίνουν τελεσίδικες. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να εξασφαλίζουν ότι οι τρίτοι οι οποίοι ενοχοποιούνται από τη δημοσιοποίηση πληροφοριών έχουν επίσης δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη.»

Το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου

- 14 Σκοπός της κανονιστικής πράξης του 2004 σχετικά με τις περιβαλλοντικές πληροφορίες (Environmental Information Regulations 2004, στο εξής: EIR 2004) ήταν να μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο η οδηγία 2003/4.
- 15 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1 έως 3, της EIR 2004 ορίζει τα εξής:
- «1. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 έως 8, η δημόσια αρχή μπορεί, όταν παρέχει περιβαλλοντικές πληροφορίες [...], να επιβάλλει τέλος στον αιτούντα.
2. Η δημόσια αρχή δεν επιτρέπεται να επιβάλλει τέλος:
- α) για την πρόσβαση σε δημόσια αρχεία ή καταλόγους περιβαλλοντικών πληροφοριών που τηρεί η ίδια· ούτε
- β) για την επιτόπια εξέταση των ζητούμενων πληροφοριών στον χώρο όπου τις θέτει στη διάθεση του κοινού.
3. Το τέλος κατά την έννοια της παραγράφου 1 δεν πρέπει να υπερβαίνει ένα εύλογο, κατά την εκτίμηση της δημόσιας αρχής, ποσό.»
- 16 Δυνάμει του άρθρου 50, παράγραφος 1, του νόμου του 2000 για την ελεύθερη πληροφόρηση, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 18 της EIR 2004, κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει από τον Information Commissioner να αποφανθεί αν η συνέχεια που δόθηκε από τη δημόσια αρχή στο αίτημά του για παροχή πληροφοριών είναι σύμφωνη προς τις επιταγές της EIR 2004.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 17 Στο πλαίσιο συναλλαγής σχετικής με ακίνητο, η PSG Eastbourne, εταιρία έρευνας ακινήτων, υπέβαλε στο County Council αίτηση παροχής περιβαλλοντικών πληροφοριών, τις οποίες εν συνεχεία θα προωθούσε έναντι αμοιβής στους ενδιαφερομένους για την προαναφερθείσα συναλλαγή. Το County Council, στο οποίο υποβάλλονται συχνά τέτοιες αιτήσεις, για λεγόμενες «έρευνες ακινήτων», έδωσε τις απαντήσεις που ζητήθηκαν, χρεώνοντας την αιτούσα με τέλη τα οποία ανέρχονταν συνολικά σε 17 λίρες στερλίνες (GBP) (περίπου 23 ευρώ), κατ' εφαρμογήν ενός πίνακα πάγιων τελών. Όπως προκύπτει από το παράρτημα C της απόφασης περί παραπομπής, το ποσό των τελών κυμαινόταν από 1 έως 4,50 GBP (περίπου 1 έως 6 ευρώ) για καθένα εξ αυτών.
- 18 Μια ειδική ομάδα «πληροφόρησης» του County Council επεξεργάζεται και ταξινομεί μεγάλο μέρος των δεδομένων που χρησιμεύουν για τις απαντήσεις στις έρευνες ακινήτων, σε μια βάση η οποία περιέχει δεδομένα τόσο σε ψηφιακή όσο και σε έντυπη μορφή. Η ίδια βάση δεδομένων εξυπηρετεί και άλλα τμήματα του County Council στην εκπλήρωση διαφόρων καθηκόντων τους.
- 19 Ο πίνακας τελών τον οποίο χρησιμοποιεί το County Council συνδέει τον κάθε τύπο ζητούμενης πληροφορίας με ένα εφάπαξ κόστος, που είναι το ίδιο ανεξαρτήτως του ποιος υποβάλλει την αίτηση. Το αντίστοιχο κόστος έχει καθοριστεί από το County Council επί μιας ωριαίας βάσης υπολογισμού, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου που αφιερώνει το σύνολο της ομάδας «πληροφόρησης» στην τήρηση της βάσης δεδομένων και στις απαντήσεις προς τις υποβαλλόμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών. Η πρακτική του County Council είναι ότι τα τέλη που χρεώνονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση καλύπτουν το σύνολο του κόστους το οποίο επωμίζεται η εν λόγω δημόσια αρχή για την εκτέλεση των δύο αυτών εργασιών, χωρίς να της προσπορίζουν οικονομικό όφελος. Στην ωριαία χρέωση βάσει της οποίας καθορίζεται το ποσό των τελών λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον

οι δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού, αλλά και ένα αναλογούν ποσό για τα γενικά έξοδα. Κατά το αιτούν δικαστήριο, ο συνυπολογισμός των γενικών εξόδων στα τέλη είναι σύμφωνος με τις συνήθεις λογιστικές αρχές.

- 20 Κατόπιν καταγγελίας της PSG Eastbourne για την επιβολή τελών από το County Council, ο Information Commissioner εξέδωσε απόφαση με την οποία έκρινε ότι τα σχετικά τέλη αντιβαίνουν στο άρθρο 8, παράγραφος 3, της EIR 2004, καθόσον συνυπολογίζεται σε αυτά και κόστος που δεν αφορά έξοδα ταχυδρομείου, φωτοτυπιών ή λοιπές δαπάνες σχετικές με την κοινοποίηση των ζητούμενων πληροφοριών.
- 21 Το County Council, υποστηριζόμενο από τη Local Government Association, άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω απόφασης ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ισχυριζόμενο ότι τα τέλη τα οποία αναγράφονται στον πίνακά του είναι νόμιμα και εύλογα. Ο Information Commissioner, υποστηριζόμενος από την Property Search Group, αντιτείνει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4 δεν επιτρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των τελών στοιχεία όπως το κόστος τήρησης μιας βάσης δεδομένων ή γενικά έξοδα. Εντούτοις, υπό το πρίσμα των προπαρασκευαστικών εργασιών για τη θέσπιση της οδηγίας 2003/4, ο Information Commissioner παραδέχεται ότι τα τέλη που μπορούν να επιβληθούν δυνάμει της ως άνω διάταξης δεν περιορίζονται μόνο στα ποσά τα οποία δαπανώνται, αλλά ότι είναι δυνατό να συνυπολογίζεται και το κόστος που συνδέεται με τον χρόνο τον οποίο αφιερώνει το προσωπικό για να απαντά στις υποβαλλόμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών.
- 22 Μολονότι συμερίζεται την άποψη αυτή, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι τα τέλη του πίνακα που χρησιμοποιεί το County Council δεν είναι ικανά να αποθαρρύνουν οποιονδήποτε να ζητήσει περιβαλλοντικές πληροφορίες, ιδίως στο συγκεκριμένο πλαίσιο ερευνών ακινήτων, λαμβανομένης υπόψη της αξίας των σχετικών συναλλαγών.
- 23 Επιπλέον, κατά το αιτούν δικαστήριο, το County Council υπολογίζει με εσφαλμένο τρόπο τα τέλη επειδή συμπεριλαμβάνει το ετήσιο μισθολογικό κόστος για την τήρηση της βάσης δεδομένων του, τη στιγμή που ορισμένα τμήματα της βάσης αυτής τηρούνται για άλλους σκοπούς πέραν της απάντησης στις υποβαλλόμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών. Συνεπώς, καταλήγει ότι το πολύ ένα μέρος των εξόδων που συνδέονται με την τήρηση της βάσης δεδομένων θα έπρεπε να συνυπολογίζεται στα τέλη τα οποία επιβάλλονται.
- 24 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί πάντως αμφιβολίες ως προς το αν επιτρέπεται να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των τελών σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4 ορισμένες από τις δαπάνες που συνεπάγεται η τήρηση της βάσης δεδομένων του County Council, καθώς τα γενικά έξοδα τα οποία συνδέονται με τον χρόνο τον οποίο αφιερώνει το προσωπικό του στην τήρηση αυτής της βάσης δεδομένων και στις απαντήσεις προς τις υποβαλλόμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών.
- 25 Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης ποια πρέπει να είναι τα όρια του προβλεπόμενου στο άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2003/4 διοικητικού και δικαστικού ελέγχου ως προς το εύλογο ύψος των τελών, καθιστώντας όμως σαφές ότι δεν είναι βέβαιο αν τούτο έχει πρακτική σημασία για την έκβαση της υπόθεσης. Επισημαίνει δε συναφώς ότι το γράμμα του άρθρου 8, παράγραφος 3, της EIR 2004, όπως ερμηνεύεται σύμφωνα με τις αρχές του αγγλικού διοικητικού δικαίου, περιορίζει την έκταση του ελέγχου που μπορεί να ασκηθεί επί της απόφασης της οικείας δημόσιας αρχής στο ζήτημα αν η ίδια αυτή η απόφαση δεν ήταν εύλογη, ήτοι ήταν παράλογη, παράνομη ή άδικη, ενώ παρέχει ελάχιστο μόνον περιθώριο προς ενδεχόμενη επανεξέταση των πραγματικών διαπιστώσεων στις οποίες έχει προβεί η εν λόγω αρχή.

- 26 Κατόπιν τούτου, το First-tier Tribunal (General Regulatory Chamber, Information Rights) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία ενώπιόν του και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Κατά ποιον τρόπο πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4, και ειδικότερα δύναται το ευλόγου ποσού τέλος για την παροχή συγκεκριμένου είδους περιβαλλοντικών πληροφοριών να περιλαμβάνει:
- α) μέρος των δαπανών που απαιτούνται για την τήρηση της βάσεως δεδομένων την οποία η δημόσια αρχή χρησιμοποιεί για να απαντά στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών αυτού του είδους;
- β) γενικά έξοδα καταλογιστέα στον χρόνο εργασίας που προσηκόντως ελήφθη υπόψη κατά τον καθορισμό του τέλους;
- 2) Είναι συμβατό με τα άρθρα 5, παράγραφος 2, και 6 της οδηγίας 2003/4 να ορίζεται στη ρύθμιση κράτους μέλους ότι δημόσια αρχή δύναται, για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών, να επιβάλει τέλος το οποίο “[...] δεν υπερβαίνει το ποσό που η δημόσια αρχή θεωρεί εύλογο”, αν η απόφαση της δημόσιας αρχής ως προς το τι συνιστά “εύλογο ποσό” αποτελεί το αντικείμενο διοικητικής ή δικαστικής επανεξετάσεως όπως προβλέπεται στο αγγλικό δίκαιο;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 27 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ’ ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το τέλος το οποίο επιβάλλεται για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών συγκεκριμένου είδους μπορεί να περιλαμβάνει ένα μέρος των δαπανών που συνεπάγεται η τήρηση βάσης δεδομένων, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία χρησιμοποιείται για τον σκοπό αυτόν από δημόσια αρχή, καθώς και τα γενικά έξοδα που συνδέονται με τον χρόνο τον οποίο αφιερώνει το προσωπικό της εν λόγω αρχής, αφενός, στην τήρηση της συγκεκριμένης βάσης δεδομένων και, αφετέρου, στις απαντήσεις προς τις υποβαλλόμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών, εφόσον λαμβάνονται δεόντως υπόψη κατά τον υπολογισμό του προαναφερθέντος τέλους.
- 28 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4, οι δημόσιες αρχές επιτρέπεται να εξαρτούν την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών από την καταβολή τέλους, το οποίο όμως πρέπει να είναι εύλογο.
- 29 Όπως παρατήρησε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 44 και 46 των προτάσεών της, η ως άνω διάταξη εξαρτά την επιβολή τέλους από δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, όλα τα στοιχεία βάσει των οποίων υπολογίζεται το ύψος του τέλους πρέπει να αφορούν την «παροχή» των ζητούμενων περιβαλλοντικών πληροφοριών. Δεύτερον, ακόμη και αν πληρούται η πρώτη αυτή προϋπόθεση, πρέπει επιπλέον το συνολικό ποσό του τέλους να είναι «εύλογο».
- 30 Επομένως, πρέπει κατ’ αρχάς να εξεταστεί αν, αφενός, οι δαπάνες που συνεπάγεται η τήρηση βάσης δεδομένων, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία χρησιμοποιείται για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών, και, αφετέρου, τα γενικά έξοδα που συνδέονται με τον χρόνο τον οποίο αφιερώνει το προσωπικό της εν λόγω αρχής τόσο στην τήρηση της συγκεκριμένης βάσης δεδομένων όσο και στις απαντήσεις προς τις υποβαλλόμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών συνιστούν πράγματι στοιχεία σχετικά με την «παροχή» περιβαλλοντικών πληροφοριών.

- 31 Προκειμένου να οριστεί η «παροχή» κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4, πρέπει να ληφθεί υπόψη η σχέση της διάταξης αυτής με το άρθρο 5, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας.
- 32 Σημειωτέον συναφώς ότι η οδηγία 2003/4 διακρίνει μεταξύ, αφενός, της «παροχής» περιβαλλοντικών πληροφοριών, για την οποία οι δημόσιες αρχές μπορούν να επιβάλλουν τέλος δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, και, αφετέρου, της «πρόσβασης» στα δημόσια αρχεία και τους καταλόγους που καταρτίζονται και τηρούνται όπως προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας, καθώς και της «επιτόπιας εξέτασης» των ζητούμενων πληροφοριών, οι οποίες προσφέρονται αμφοτέρως δωρεάν, όπως επιτάσσει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας.
- 33 Ειδικότερα, το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/4 παραπέμπει στο άρθρο 3, παράγραφος 5, της ως άνω οδηγίας. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 5, στοιχείο γ', τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν να εξασφαλίσουν την ύπαρξη πρακτικών ρυθμίσεων ώστε να είναι εγγυημένη η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης στις πληροφορίες, το οποίο κατοχυρώνεται με τη διάταξη αυτή. Προς τούτο, γίνεται συγκεκριμένα αναφορά στην «καθιέρωση και διατήρηση χώρων για την εξέταση των απαιτούμενων πληροφοριών, καθώς και σε «[αρχεία] ή κατ[αλόγους] περιβαλλοντικών πληροφοριών που κατέχουν οι αρχές αυτές ή τα κέντρα ενημέρωσης, με σαφείς αναφορές για το πού μπορούν να βρεθούν οι πληροφορίες αυτές».
- 34 Έτσι, από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/4, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας, προκύπτει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν όχι μόνο να καταρτίζουν και να τηρούν αρχεία και καταλόγους των περιβαλλοντικών πληροφοριών τις οποίες έχουν στη διάθεσή τους οι δημόσιες αρχές ή τα κέντρα ενημέρωσης, καθώς και να δημιουργούν χώρους που να καθιστούν δυνατή την επιτόπια έρευνα των πληροφοριών αυτών, αλλά και να παρέχουν δωρεάν πρόσβαση στα αρχεία, στους καταλόγους και στους χώρους προς εξέταση των σχετικών πληροφοριών.
- 35 Όμως, το γεγονός ότι, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/4, παρέχεται δωρεάν πρόσβαση στα αρχεία, στους καταλόγους και στους χώρους με σκοπό την επιτόπια εξέταση των πληροφοριών, αποτελεί χρήσιμο στοιχείο για τον ορισμό της, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, «παροχής» περιβαλλοντικών πληροφοριών, για την οποία, αντιθέτως, επιτρέπεται να επιβάλλεται τέλος.
- 36 Εξ αυτού συνάγεται ότι, κατ' αρχήν, μόνον οι δαπάνες που δεν συνδέονται με την κατάρτιση και την τήρηση αρχείων και καταλόγων ή με τη δημιουργία χώρων προς εξέταση των περιβαλλοντικών πληροφοριών μπορεί να γίνει δεκτό ότι αφορούν την «παροχή» τέτοιων πληροφοριών, και μόνο σε σχέση με τις συγκεκριμένες δαπάνες επιτρέπεται στις εθνικές αρχές να επιβάλλουν τέλος βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4.
- 37 Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό του τέλους για την «παροχή» περιβαλλοντικών πληροφοριών τα έξοδα που συνεπάγεται η τήρηση βάσης δεδομένων η οποία χρησιμοποιείται από τη δημόσια αρχή προς απάντηση στις αιτήσεις παροχής τέτοιων πληροφοριών.
- 38 Πράγματι, όπως απορρέει από την όλη οικονομία του άρθρου 5 της οδηγίας 2003/4 και, ειδικότερα, από τη σχέση, για την οποία έγινε λόγος στις σκέψεις 31 έως 35 της παρούσας απόφασης, μεταξύ της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, τέτοιου είδους έξοδα συνδέονται με την κατάρτιση και την τήρηση αρχείων και καταλόγων, καθώς και με τη δημιουργία χώρων για επιτόπια εξέταση, οπότε το σχετικό κόστος δεν μπορεί να ανακτηθεί δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/4, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας. Θα ήταν, δηλαδή, αντιφατικό να έχουν οι δημόσιες αρχές την ευχέρεια να μετακυλίσουν αυτό το κόστος

στους αιτούντες την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4, ενώ η δυνατότητα επιτόπιας εξέτασης των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων παρέχεται δωρεάν δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας.

- 39 Αντιστρόφως, το κόστος της «παροχής» περιβαλλοντικών πληροφοριών, το οποίο είναι απαιτητό βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4, καλύπτει όχι μόνον τα έξοδα ταχυδρομείου και φωτοτυπιών, αλλά και τις δαπάνες που συνδέονται με τον χρόνο τον οποίο αφιερώνει το προσωπικό της οικείας αρχής στην απάντηση της κάθε αίτησης παροχής πληροφοριών, περιλαμβανομένου ιδίως του χρόνου που χρειάζεται για την αναζήτηση των σχετικών πληροφοριών και για την ενσωμάτωσή τους στη συγκεκριμένη μορφή υπό την οποία ζητήθηκαν. Πράγματι, το κόστος αυτό δεν προκύπτει από την κατάρτιση και την τήρηση αρχείων και καταλόγων με περιβαλλοντικές πληροφορίες, ούτε από τη δημιουργία χώρων για την επιτόπια εξέτασή τους. Το ως άνω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται, εξάλλου, και από την αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2003/4, όπου επισημαίνεται ότι, κατ' αρχήν, τα τέλη δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το «πραγματικό κόστος» παραγωγής του υπό εξέταση υλικού.
- 40 Δεδομένου ότι στην αιτιολογική αυτή σκέψη χρησιμοποιείται ο όρος «πραγματικό κόστος», επιβάλλεται η διαπίστωση ότι γενικά έξοδα, εφόσον λαμβάνονται δεόντως υπόψη, μπορούν κατ' αρχήν να συνεκτιμώνται κατά τον υπολογισμό του σχετικού τέλους στο πλαίσιο του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4. Πιο συγκεκριμένα, όπως τόνισε και το αιτούν δικαστήριο, ο συνυπολογισμός γενικών εξόδων κατά τον καθορισμό του ύψους του τέλους συνάδει με τις συνήθεις λογιστικές αρχές. Εντούτοις, τέτοια έξοδα είναι δυνατό να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό του τέλους μόνο στον βαθμό που οφείλονται σε κάποιο στοιχείο κόστους το οποίο άπτεται της «παροχής» περιβαλλοντικών πληροφοριών.
- 41 Εφόσον ο χρόνος τον οποίο αφιερώνει το προσωπικό της οικείας δημόσιας αρχής στην απάντηση της κάθε αίτησης παροχής πληροφοριών συνιστά στοιχείο της «παροχής» περιβαλλοντικών πληροφοριών, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 39 της παρούσας απόφασης, το τμήμα των γενικών εξόδων το οποίο αντιστοιχεί σε αυτόν τον χρόνο μπορεί επίσης να ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του επιβαλλόμενου τέλους στο πλαίσιο του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4. Αντιθέτως, δεν ισχύει το ίδιο για εκείνο το τμήμα των γενικών εξόδων το οποίο αντιστοιχεί στον χρόνο που αφιερώνει το προσωπικό για τη δημιουργία και την ενημέρωση της βάσης δεδομένων την οποία χρησιμοποιεί η δημόσια αρχή για τις απαντήσεις που δίνει στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών.
- 42 Όσον αφορά, εν συνεχεία, τη δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4, ήτοι ότι το συνολικό ποσό του τέλους που προβλέπεται στη διάταξη αυτή πρέπει να είναι εύλογο, από τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 5 της οδηγίας 90/313, η οποία εξακολουθεί να ασκεί επιρροή στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4, προκύπτει ότι αποκλείεται οποιαδήποτε ερμηνεία της έννοιας «εύλογο ποσό» που θα μπορούσε είτε να αποτρέψει όσους επιθυμούν να αποκτήσουν πληροφορίες είτε να περιορίσει το δικαίωμα πρόσβασης σε αυτές (βλ., σχετικά, απόφαση Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-217/97, EU:C:1999:395, σκέψη 47).
- 43 Κατά την εξέταση του ζητήματος αν συγκεκριμένο τέλος το οποίο επιβάλλεται δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4 έχει αποτρεπτικό αποτέλεσμα, πρέπει να ληφθεί υπόψη τόσο η οικονομική κατάσταση του αιτούντος την πληροφορία όσο και το γενικό συμφέρον που συνδέεται με την προστασία του περιβάλλοντος. Επομένως, η εξέταση αυτή δεν πρέπει να γίνεται με μοναδικό σημείο αναφοράς την οικονομική κατάσταση του ενδιαφερομένου, αλλά πρέπει να στηρίζεται και σε μια αντικειμενική ανάλυση του ποσού του τέλους. Έτσι, το σχετικό τέλος δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις οικονομικές δυνατότητες του ενδιαφερομένου ούτε να είναι, εν πάση περιπτώσει, αντικειμενικά υπέρμετρο εκ πρώτης όψεως.

- 44 Κατά συνέπεια, στο μέτρο που το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, λαμβανομένης υπόψη της αξίας των οικείων συναλλαγών, τα τέλη τα οποία χρεώνει το County Council δεν φαίνεται να λειτουργούν αποτρεπτικά, τουλάχιστον στο συγκεκριμένο πλαίσιο των ερευνών ακινήτων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το γεγονός και μόνον ότι τα τέλη αυτά δεν είναι αποτρεπτικά σε σχέση με την οικονομική κατάσταση των εμπλεκόμενων σε συναλλαγές σχετικές με ακίνητα επ' ουδενί σημαίνει ότι η δημόσια αρχή απαλλάσσεται από την υποχρέωση να εξασφαλίζει ότι το κοινό δεν τα θεωρεί υπέρμετρα επαχθή, λαμβανομένου υπόψη του γενικού συμφέροντος που συνδέεται με την προστασία του περιβάλλοντος. Πάντως, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου του ζητήματος αυτού από το αιτούν δικαστήριο, το ποσό των επίμαχων εν προκειμένω τελών, το οποίο προεκτέθηκε στη σκέψη 17 της παρούσας απόφασης, και μάλιστα θα πρέπει να μειωθεί περαιτέρω προκειμένου να αφαιρεθούν τα έξοδα που συνεπάγεται η δημιουργία και η ενημέρωση της βάσης δεδομένων, μάλλον πρέπει να θεωρηθεί εύλογο.
- 45 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4 έχει την έννοια ότι το τέλος το οποίο επιβάλλεται για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών συγκεκριμένου είδους δεν επιτρέπεται να καλύπτει καθόλου τις δαπάνες που συνεπάγεται η τήρηση βάσης δεδομένων όπως η επίμαχη εν προκειμένω, η οποία χρησιμοποιείται για αυτόν τον σκοπό από τη δημόσια αρχή, αλλά μπορεί να περιλαμβάνει τα γενικά έξοδα που συνδέονται με τον χρόνο τον οποίο αφιερώνει το προσωπικό της εν λόγω αρχής στις απαντήσεις προς τις υποβαλλόμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών, εφόσον αυτά λαμβάνονται δεόντως υπόψη κατά τον υπολογισμό του τέλους και υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό του παραμένει εύλογο.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 46 Με το δεύτερο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/4 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας το ζήτημα αν είναι εύλογο το τέλος που επιβάλλεται για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών συγκεκριμένου είδους υπόκειται σε περιορισμένο διοικητικό και δικαστικό έλεγχο, όπως ο προβλεπόμενος κατά το αγγλικό δίκαιο.

Επί του παραδεκτού

- 47 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου διατυπώνουν αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό του δεύτερου ερωτήματος, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν είναι βέβαιο ότι το συγκεκριμένο ζήτημα έχει πρακτική σημασία για την έκβαση της υπόθεσης της κύριας δίκης.
- 48 Επ' αυτού υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η διαδικασία του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αποτελεί μέσο συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, χάρη στο οποίο απολαμβάνουν τεκμηρίου λυσιτέλειας τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που υποβάλλει ο εθνικός δικαστής εντός προσδιορισμένου από τον ίδιο πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου, το οποίο δεν ελέγχεται από το Δικαστήριο ως προς την ακρίβειά του. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί αίτησης εθνικού δικαστηρίου για την έκδοση προδικαστικής απόφασης μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που ζητεί το εθνικό δικαστήριο ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσης ή επίσης όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση *Fish Legal και Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, σκέψεις 29 και 30).
- 49 Επομένως, το γεγονός και μόνον ότι το αιτούν δικαστήριο δεν είναι βέβαιο κατά πόσον το ζήτημα της έκτασης του διοικητικού και δικαστικού ελέγχου του εύλογου χαρακτήρα του τέλους που επιβάλλεται για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών θα έχει πρακτική σημασία για την έκβαση της

υπόθεσης της κύριας δίκης δεν αρκεί για να συναχθεί προδήλως το συμπέρασμα ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης η οποία ζητείται με το δεύτερο ερώτημα δεν έχει καμία σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή αφορά πρόβλημα υποθετικής φύσης. Ως εκ τούτου, το ερώτημα κρίνεται παραδεκτό.

Επί της ουσίας

- 50 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/4 ορίζει, κατά βάση, ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες διατάξεις ώστε κάθε αιτών πληροφορίες να έχει τη δυνατότητα να κινηθεί διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας οι πράξεις και οι παραλείψεις της οικείας δημόσιας αρχής να μπορούν είτε να επανεξεταστούν από την ίδια ή από άλλη δημόσια αρχή, είτε να υπόκεινται σε διοικητικό έλεγχο από ανεξάρτητο και αμερόληπτο όργανο που έχει συσταθεί διά νόμου.
- 51 Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου προβλέπει, κατά βάση, ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες διατάξεις ώστε κάθε αιτών πληροφορίες να έχει τη δυνατότητα να κινηθεί διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου ή άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου οργάνου συσταθέντος διά νόμου, το οποίο θα πρέπει να είναι αρμόδιο να επανεξετάζει τις πράξεις και τις παραλείψεις της οικείας δημόσιας αρχής, εκδίδοντας αποφάσεις που μπορούν να αποκτήσουν ισχύ δεδικασμένου.
- 52 Κατά πάγια νομολογία, όταν, στην περίπτωση όπου δεν υφίστανται κανόνες του δικαίου της Ένωσης οι οποίοι να διέπουν συγκεκριμένο τομέα, απόκειται στην έννομη τάξη του κάθε κράτους μέλους να ορίσει τα αρμόδια δικαστήρια και να ρυθμίσει τις δικονομικές προϋποθέσεις άσκησης των ενδίκων βοηθημάτων που αποσκοπούν στην προάσπιση των δικαιωμάτων τα οποία οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, οι προϋποθέσεις αυτές δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκές από τις ισχύουσες για παρόμοια ένδικα βοηθήματα του εσωτερικού δικαίου (αρχή της ισοδυναμίας), ούτε να καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμονται από την έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (απόφαση Gruber, C-570/13, EU:C:2015:231, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Όσον αφορά την τελευταία αυτή αρχή, υπενθυμίζεται επίσης ότι το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατοχυρώνει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον αμερόληπτου δικαστηρίου (βλ., συναφώς, απόφαση Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 53 Στην οδηγία 2003/4, ούτε οι όροι «επανεξέταση» και «διοικητική επανεξέταση» οι οποίοι χρησιμοποιούνται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, ούτε το ρήμα «επανεξετάζονται» στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου προσδιορίζουν την έκταση του απαιτούμενου από την οδηγία διοικητικού και δικαστικού ελέγχου. Εφόσον λοιπόν το δίκαιο της Ένωσης δεν παρέχει διευκρινίσεις, η έκταση του ελέγχου αυτού θα πρέπει να προσδιοριστεί από την έννομη τάξη των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.
- 54 Ως προς την αρχή της ισοδυναμίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η δικογραφία ενώπιον του Δικαστηρίου δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το οποίο να συνάγεται ότι οι δικονομικές προϋποθέσεις άσκησης των ενδίκων βοηθημάτων που προβλέπονται από το αγγλικό δίκαιο με σκοπό την προάσπιση των δικαιωμάτων τα οποία αντλούν οι πολίτες από το δίκαιο της Ένωσης είναι λιγότερο ευνοϊκές από τις προϋποθέσεις για παρεμφερή ένδικα βοηθήματα που αποσκοπούν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών τα οποία στηρίζονται σε εθνικές διατάξεις.
- 55 Ως προς την αρχή της αποτελεσματικότητας, αυτή επιτάσσει εν προκειμένω να μην εξαρτάται η προστασία των δικαιωμάτων που παρέχει η οδηγία 2003/4 στους αιτούντες πληροφορίες από προϋποθέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να καταστήσουν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων.

- 56 Πρέπει να υπομνηστεί επ' αυτού ότι ο νομοθέτης της Ένωσης εκδίδοντας την οδηγία 2003/4, επιδίωκε να εξασφαλίσει ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης θα είναι συμβατές με τη Σύμβαση του Aarhus, προβλέποντας ένα γενικό καθεστώς το οποίο εγγυάται ότι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δικαίωμα πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους είτε οι δημόσιες αρχές είτε τρίτοι για λογαριασμό τους, χωρίς ο ενδιαφερόμενος να υποχρεούται να επικαλεστεί οιοδήποτε συμφέρον (απόφαση *Fish Legal και Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η πρόβλεψη και η άσκηση αποτελεσματικού διοικητικού και δικαστικού ελέγχου σε σχέση με την επιβολή τελών για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών συνδέεται άρρηκτα με την επίτευξη του ως άνω σκοπού. Επιπλέον, ο έλεγχος αυτός πρέπει οπωσδήποτε να αφορά το ζήτημα αν η δημόσια αρχή έχει τηρήσει τις δύο προϋποθέσεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4 για τις οποίες έγινε λόγος στη σκέψη 29 της παρούσας απόφασης.
- 57 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το γράμμα του άρθρου 8, παράγραφος 3, της EIR 2004, όπως ερμηνεύεται σύμφωνα με τις αρχές του αγγλικού διοικητικού δικαίου, περιορίζει την έκταση του διοικητικού και δικαστικού ελέγχου στο ζήτημα αν η απόφαση της οικείας δημόσιας αρχής ήταν παράλογη, παράνομη ή άδικη, ενώ παρέχει ελάχιστο μόνον περιθώριο προς ενδεχόμενη επανεξέταση των πραγματικών διαπιστώσεων στις οποίες έχει προβεί η αρχή αυτή.
- 58 Το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει συναφώς ότι η άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμονται από το δίκαιο της Ένωσης δεν καθίσταται πρακτικά αδύνατη ούτε υπερβολικά δυσχερής για τον λόγο και μόνον ότι η διαδικασία δικαστικού ελέγχου των αποφάσεων των διοικητικών αρχών δεν επιτρέπει την πλήρη επανεξέταση τους. Εντούτοις, κατά την ίδια πάντοτε νομολογία, γεγονός παραμένει ότι κάθε εθνική διαδικασία δικαστικού ελέγχου πρέπει να παρέχει στο δικαστήριο ενώπιον του οποίου έχει προβληθεί αίτημα ακύρωσης τέτοιας απόφασης την ευχέρεια να εφαρμόζει αποτελεσματικά, στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας της απόφασης αυτής, τις αρχές και τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης που ασκούν επιρροή (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις *Urjohn*, C-120/97, EU:C:1999:14, σκέψεις 30, 35 και 36, καθώς και *HLH Warenvertrieb και Orthica*, C-211/03, C-299/03 και C-316/03 έως C-318/03, EU:C:2005:370, σκέψεις 75 έως 77). Έτσι, τυχόν δικαστικός έλεγχος ο οποίος είναι περιορισμένος σε σχέση με ορισμένα πραγματικά ζητήματα μπορεί να συμβιβάζεται με το δίκαιο της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι παρέχεται στο δικαστήριο ενώπιον του οποίου έχει προβληθεί αίτημα ακύρωσης τέτοιας απόφασης την ευχέρεια να εφαρμόσει αποτελεσματικά, στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας της απόφασης αυτής, τις αρχές και τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης που ασκούν επιρροή (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση *HLH Warenvertrieb και Orthica*, C-211/03, C-299/03 και C-316/03 έως C-318/03, EU:C:2005:370, σκέψη 79).
- 59 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να διευκρινιστεί ότι τόσο το ζήτημα αν συγκεκριμένο στοιχείο κόστους αφορά την «παροχή» της ζητούμενης πληροφορίας και μπορεί, ως εκ τούτου, να ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του επιβαλλόμενου τέλους όσο και το ζήτημα αν το συνολικό ποσό του τέλους αυτού είναι εύλογο άπτονται, αμφότερα, του δικαίου της Ένωσης. Συνεπώς, είναι απαραίτητο να υπόκεινται σε διοικητικό και δικαστικό έλεγχο, ο οποίος πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία και να διασφαλίζει την πλήρη τήρηση των προϋποθέσεων του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4.
- 60 Απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διαπιστώσει κατά πόσον πληρούνται εν προκειμένω οι προαναφερθείσες απαιτήσεις και, εφόσον παρίσταται ανάγκη, να ερμηνεύσει το εθνικό δίκαιο σύμφωνα με τις απαιτήσεις αυτές.
- 61 Κατόπιν τούτου, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/4 έχει την έννοια ότι επιτρέπει εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας ασκείται μόνον περιορισμένος διοικητικός και δικαστικός έλεγχος, όπως ο προβλεπόμενος κατά το αγγλικό δίκαιο, επί του εύλογου χαρακτήρα του τέλους που επιβάλλεται για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών συγκεκριμένου είδους, υπό την προϋπόθεση ότι αυτός ο έλεγχος στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία και ότι στο πλαίσιο του εξετάζεται αν, σύμφωνα πάντοτε και με τις αρχές της ισοδυναμίας και της

αποτελεσματικότητας, η δημόσια αρχή η οποία επιβάλλει το τέλος έχει τηρήσει τις προϋποθέσεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας, ζήτημα που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 62 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4/ΕΟΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου, έχει την έννοια ότι το τέλος το οποίο επιβάλλεται για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών συγκεκριμένου είδους δεν επιτρέπεται να καλύπτει καθόλου τις δαπάνες που συνεπάγεται η τήρηση βάσης δεδομένων όπως η επίμαχη εν προκειμένω, η οποία χρησιμοποιείται για αυτόν τον σκοπό από τη δημόσια αρχή, αλλά μπορεί να περιλαμβάνει τα γενικά έξοδα που συνδέονται με τον χρόνο τον οποίο αφιερώνει το προσωπικό της εν λόγω αρχής στις απαντήσεις προς τις υποβαλλόμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών, εφόσον αυτά λαμβάνονται δεόντως υπόψη κατά τον υπολογισμό του τέλους και υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό του παραμένει εύλογο.
- 2) Το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/4 έχει την έννοια ότι επιτρέπει εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας ασκείται μόνον περιορισμένος διοικητικός και δικαστικός έλεγχος, όπως ο προβλεπόμενος κατά το αγγλικό δίκαιο, επί του εύλογου χαρακτήρα του τέλους που επιβάλλεται για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών συγκεκριμένου είδους, υπό την προϋπόθεση ότι αυτός ο έλεγχος στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία και ότι στο πλαίσιο του εξετάζεται αν, σύμφωνα πάντοτε και με τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, η δημόσια αρχή η οποία επιβάλλει το τέλος έχει τηρήσει τις προϋποθέσεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας, ζήτημα που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει.

(υπογραφές)